

رابطه‌ی استفاده از مجلات الکترونیکی آونمان شده‌ی دانشگاه علوم پزشکی تبریز با تعداد

واحدهای درسی و مرتبه‌ی علمی اعضای هیأت علمی آن دانشگاه

ابراهیم سلمانی ندوشن^۱، داوود حسینی نسب^۲، فرهاد شکرانه ننه کران^۳

چکیده

مقدمه: پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی یکی از مهمترین منابع کسب اطلاعات علمی توسط اعضای هیأت علمی است که اهمیت این منابع در زمینه‌ی تحقیق و رشد علم ضرورت مطالعاتی در این زمینه را روشن می‌کند. این پژوهش با هدف تعیین رابطه‌ی استفاده از مجلات الکترونیکی آونمان شده‌ی دانشگاه علوم پزشکی تبریز با تعداد واحدهای درسی و مرتبه‌ی علمی اعضای هیأت علمی آن دانشگاه، به انجام رسید.

روش بررسی: این مطالعه از نوع تحلیلی است که گردآوری داده‌ها با پرسشنامه انجام گرفت. پرسشنامه‌ای که روایی آن با مطالعه‌ی آزمایشی روی گروه کوچکی از اعضای هیأت علمی و پایایی آن با فرمول Cronbach Alfa تأیید شده بود، در بین ۱۲۳ نفر از اعضای نمونه توزیع و تکمیل شد. حجم نمونه نیز با استفاده از فرمول Cochran تعیین شد و انتخاب از بین افراد جامعه نیز با روش تصادفی صورت گرفت. تحلیل یافته‌ها نیز با کمک از نرم‌افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بیشترین استفاده از پایگاه اطلاعاتی Science Direct و کمترین استفاده نیز از پایگاه Willey بود. عدم کیفیت اطلاعات پایگاه‌ها مهمترین عامل بازدارنده‌ی استفاده از پایگاه‌ها بود و ناکافی بودن منابع (کمیت) و عدم دسترسی آسان به اینترنت در درجه‌ی بعدی اهمیت قرار گرفتند، همچنین افزایش تعداد پایگاه‌ها و در اختیار داشتن اینترنت پرسرعت مهمترین عواملی بودند که می‌توانست موجب افزایش میزان استفاده از پایگاه‌ها توسط اعضای هیأت علمی شود.

نتیجه‌گیری: با افزایش ساعات تدریس اعضای هیأت علمی، استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی کاهش می‌یافت که به نظر می‌رسد به علت کمبود وقت آنها برای بهره‌گیری از اطلاعات به روز باشد. بدین صورت پیشنهاد می‌گردد به منظور استفاده بیشتر از اطلاعات و همچنین افزایش کیفیت تدریس، ساعات تدریس اعضای هیأت علمی تعدیل شود.

واژه‌های کلیدی: پایگاه‌های اطلاعاتی؛ دانشگاه‌ها؛ بازیابی اطلاعات؛ اشتراک منابع.

نوع مقاله: تحقیقی

پذیرش مقاله: ۸۷/۶/۱۶

اصلاح نهایی: ۸۷/۳/۲۹

دریافت مقاله: ۸۶/۱۰/۱۱

ارجاع: سلمانی ندوشن ابراهیم، حسینی نسب داوود، شکرانه ننه کران فرهاد. رابطه‌ی استفاده از مجلات الکترونیکی آونمان شده‌ی دانشگاه علوم پزشکی تبریز با تعداد واحدهای درسی و مرتبه‌ی علمی اعضای هیأت علمی آن دانشگاه. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۸۷؛ ۱۵(۱):

مقدمه

۱. کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی یزد. نویسنده‌ی مسؤول

E-mail: e.salmani.n@gmail.com

۲. استاد علوم تربیتی، دانشگاه تبریز

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی،

دانشگاه علوم پزشکی ایران

مجله‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی علمی یکی از ابزارهای مهم شکوفایی صنعت و فن‌آوری محسوب می‌شوند، زیرا از یک سو میان مجامع علمی و پژوهشگران ارتباط برقرار می‌نمایند

دانشجویان دانشگاه شهید چمران عبارت بودند از کمبود منابع (۸۶ درصد)، نبود امکانات کامپیوتری مناسب (۶۹ درصد) و نبود چکیده‌نامه‌ها و نمایه‌نامه‌های مناسب (۵۳ درصد)؛ از طرف دیگر سه مشکل اساسی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اهواز عبارت بودند از کمبود منابع (۷۵ درصد)، کمبود وقت (۴۷ درصد) و نبود امکانات کامپیوتری مناسب (۴۴ درصد) (۶).

یافته‌های پژوهشی دیگر نشان داد که عواملی چون جنسیت، درجه‌ی علمی، مرتبه‌ی دانشگاهی، میزان آشنایی با رایانه و نیز آموزش استفاده از این منابع، در استفاده‌ی افراد از منابع الکترونیکی دخالت دارند (۷).

در تحقیقی در مورد نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه خلیج فارس نشان داده شد که مهمترین انگیزه‌ی اعضای هیأت علمی از جستجوی اطلاعات، کسب اطلاعات تخصصی و آمادگی برای تدریس است (۸).

در تحقیقی دیگر، میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی و مجلات الکترونیکی دانشگاه صنعتی شریف مورد بررسی قرار گرفت که از میان پایگاه‌ها و مجلات الکترونیکی مورد بررسی، Science Direct با ۹۰/۱۰ درصد، EIVillage2 با ۵۵/۳۲ درصد و ISI با ۴۸/۲۷ درصد از بالاترین میزان استفاده برخوردار بود (۹).

یافته‌های پژوهشی با عنوان رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی علوم انسانی در بهره‌گیری از پایگاه‌های الکترونیکی، مبین نگرش مثبت اعضای هیأت علمی دانشکده‌ی علوم انسانی دانشگاه شیراز نسبت به پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته می‌باشد، به طوری که اکثر آنان از این پایگاه‌ها استفاده می‌کردند. تعداد ۱۳۰ نفر از پاسخگویان (۸۶/۷ درصد) این تحقیق، اعلام داشتند که از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته‌ی دانشگاه شیراز استفاده می‌کنند و تنها ۲۰ نفر (۱۳/۳ درصد) از پایگاه‌های فراهم آمده استفاده نمی‌کردند. پایگاه‌های اطلاعاتی Science Direct و ISI حائز بالاترین میانگین امتیاز شدند و به ترتیب پراستفاده‌ترین پایگاه‌های اطلاعاتی توسط اعضای هیأت علمی دانشگاه شیراز بودند (۱۰).

و از سوی دیگر علم را از بخش‌های دانشگاهی و پژوهشی به حوزه‌ی صنعت و تولید انتقال می‌دهند. در واقع، مجله‌ها رابط بین دانشگاه و صنعت هستند (۱). بدیهی است که پایگاه‌های اطلاعاتی که به ارائه‌ی مقالات مجلات الکترونیکی می‌پردازند در میان سایر آثار علمی از منزلت خاصی برخوردار هستند.

تولید و استفاده از مجلات Online در قالب پایگاه‌های اطلاعاتی، افزایش تصاعدی داشته است، به طوری که در سال ۱۹۹۸ فقط ۲۶ درصد از کل درخواست‌های خرید منابع کتابخانه‌ها شامل مجلات الکترونیکی Online می‌شد، اما یک سال بعد این مقدار به ۷۲ درصد رسید؛ حال آن که در سال ۲۰۰۲ تعداد محدودی از درخواست‌ها برای مجلات چاپی بود (۲). از طرفی دیگر در سال ۱۹۹۴ فقط ۲۱ مجله‌ی الکترونیکی از ۱۹ ناشر وجود داشت، این در حالی است که این تعداد در سال ۱۹۹۸ به صد عدد و در سال ۲۰۰۰ به سه هزار عدد رسید (۳).

اهمیت بررسی عوامل مؤثر بر اطلاع‌یابی استفاده‌کنندگان روشن است و با توجه به این که «یکی از اساسی‌ترین معیارهای ارزیابی سودمندی یک خدمت، نحوه و میزان استفاده از آن می‌باشد» (۴) و هر سیستم اطلاع‌رسانی با هدف برآورده ساختن نیازهای مراجعین خود، سازمان می‌یابد، بررسی میزان (کمیت) استفاده از این پایگاه‌های اطلاعاتی می‌تواند محکی برای سودمندی و کارایی نسبی پایگاه‌های اینترنتی آبونمان شده باشد.

یافته‌های پژوهش ترابی حاکی از این است که مشکلات موجود در استفاده از منابع پزشکی الکترونیکی در کتابخانه‌های دانشگاه‌های پزشکی دولتی شهر تهران به ترتیب عبارت از کمبود تجهیزات سخت‌افزاری (۶۹ درصد)، کمبود امکانات آموزشی (۵۵/۲ درصد)، کمبود فضا (۴۴/۸ درصد)، اشکالات نرم‌افزاری (۴۱/۴ درصد) و عدم اطلاع‌رسانی (۳۷/۹ درصد) است (۵). یافته‌های تحقیقی درباره میزان، علل و مشکلات استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شهید چمران و علوم پزشکی اهواز از مجلات خارجی رشته‌های تخصصی نشان داد که سه مشکل عمده‌ی

راستای شناسایی جنبه‌ای از ابعاد ناشناخته عوامل مؤثر در اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی بردارد. این پژوهش شامل سه فرضیه بود: ۱. بین ساعات تدریس اعضای هیأت علمی و میزان استفاده آنها از مجلات الکترونیکی رابطه وجود دارد. ۲. میزان استفاده با توجه به رتبه‌ی علمی، گوناگون است. ۳. میزان استفاده با توجه به سن اعضای هیأت علمی گوناگون است.

روش بررسی

این تحقیق یک مطالعه تحلیلی است. جامعه‌ی آماری این پژوهش، ۵۶۰ نفر از اعضای هیأت علمی گروه‌های آموزشی (از درجه‌ی مربی به بالا) دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تبریز بود که در سال تحصیلی ۸۶-۱۳۸۵ در این دانشگاه مشغول به فعالیت بودند. حجم نمونه‌ی با استفاده از فرمول کوکران، ۱۲۹ نفر تعیین شد و افراد به طور تصادفی انتخاب شدند. در این فرمول به جای p و q حد متعادل آنها یعنی $0/5$ و سطح اطمینان، $0/05$ در نظر گرفته شد:

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{N \cdot d^2 \cdot t^2 + t^2 \cdot p \cdot q} = \frac{560 \cdot (1/96)^2 \cdot (1/25)}{560 \cdot (1/001) + (1/96)^2 + (1/25)} = \frac{237}{4/14} = 170$$

از بین این تعداد، ۱۲۳ پرسشنامه تکمیل شد. داده‌ها به وسیله‌ی پرسش‌نامه‌ای جمع‌آوری شد که بر اساس پرسش‌ها و با کمک از پیشینه‌ی علمی تهیه شده بود و در گروه کوچکی از اعضای هیأت علمی، به صورت Pilot اجرا گردید. بنا بر این سؤالاتی که گنگ بودند و یا نیاز به اصلاح یا توضیح اضافی داشتند، بازبینی و اصلاح شدند و بدین صورت روایی پرسش‌نامه مورد بررسی قرار گرفت. برای محاسبه‌ی پایایی پرسش‌نامه نیز از روش Cronbach Alfa استفاده شد که مقدار آن $0/71$ به دست آمد، بدین ترتیب پایایی ابزار نیز مورد تأیید قرار گرفت.

پرسش‌نامه شامل یازده سؤال می‌شد که در بعضی از موارد هر سؤال شامل چند قسمت بود. به منظور شناسایی میزان استفاده از پایگاه‌ها سؤالی در هشت قسمت ترتیب داده شد که هر قسمت مربوط به پایگاه اطلاعاتی خاصی می‌شد، پاسخ‌دهندگان می‌توانستند یکی از گزینه‌های همیشه، اغلب،

در تحقیقی با عنوان هزینه سودمندی مجموعه‌های نشریات الکترونیکی موجود در دانشگاه‌های دولتی شهر تهران در سال ۲۰۰۳ به منظور بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب، ادامه و لغو اشتراک نشریات الکترونیکی، مشخص شد که در میان پایگاه‌های مورد بررسی، پایگاه اطلاعاتی Science Direct با اشتراک $73/3$ درصد از دانشگاه‌ها، بیشترین مشترک را به خود اختصاص داده بود (۱۱).

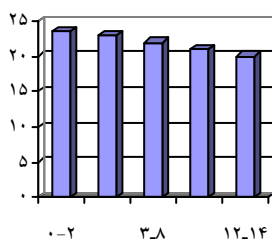
Geoffrey در پایان‌نامه‌ی دکترای خود با عنوان "استفاده اعضای هیأت علمی دانشگاه ایالتی یوتا از اینترنت: تحلیلی جمعیت‌شناختی" به این نتیجه رسید که اختلاف آماری قابل توجهی میان علوم مختلف و علوم اجتماعی در استفاده از پایگاه‌های الکترونیکی وجود دارد. همچنین اختلاف استفاده بر اساس مقام و آخرین مدرک تحصیلی نیز مشاهده شد (۱۲).

Tomny و همکار در پژوهشی، میزان استفاده و نگرش اعضای هیأت علمی دانشگاه Strathclyde از مجلات الکترونیکی را مورد بررسی قرار دادند. در این بررسی تنها ۲۱ درصد از پاسخگویان از مجلات الکترونیکی استفاده می‌کردند و این در حالی است که اعضای هیأت علمی با درجات علمی پایین‌تر بیشتر از مجلات الکترونیکی استفاده می‌کردند و به طور کلی دلیل اصلی عدم استفاده از مجلات الکترونیکی را عدم آگاهی از وجود مجلات الکترونیکی ذکر نموده‌اند (۱۳).

Rogers میزان استفاده اعضای هیأت علمی و دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه ایالتی Ohio از مجلات الکترونیکی، مجلات چاپی و پایگاه‌های اطلاعاتی را در طی سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۰ بررسی کرد. این افراد در دسترس بودن و راحتی استفاده را از مهمترین مزایای مجلات الکترونیکی و همچنین قطع اشتراک و فقدان نسخه‌ی چاپی همان مجلات را از مهمترین معایب این مجلات دانستند (۱۴).

بدین ترتیب این پژوهش با هدف بررسی رابطه‌ی بین میزان استفاده از مجلات الکترونیکی و مرتبه‌ی علمی اعضای هیأت علمی (در صورت وجود رابطه) و همچنین رابطه‌ی بین میزان استفاده ایشان و ساعات تدریسی که هر عضو هیأت علمی در طول ترم عهده‌دار تدریس آن می‌باشد، در نظر دارد گامی در

تقسیم‌بندی شد، صفر تا ۲ واحد، ۳ تا ۵ واحد، ۶ تا ۸ واحد، ۸ تا ۱۱ واحد و بیشتر از ۱۲ واحد).

نمودار ۱: میزان استفاده‌ی مجلات الکترونیکی توسط اعضای هیأت علمی با تعداد واحد درسی متفاوت

برای آزمون این فرضیه که «ساعات تدریس روی فراوانی استفاده از مجلات الکترونیکی مؤثر است»، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد، که نتایج آن در جدول ۱ آورده شده است. همان گونه که در این جدول ملاحظه می‌شود، ضریب همبستگی محاسبه شده $0/2333$ - است که نشان از رابطه‌ی معکوس معنی‌دار بین میزان استفاده و تعداد واحدهای درسی (ساعات تدریس) دارد، بدین معنی که هر چه ساعات تدریس اعضای هیأت علمی بیشتر باشد، استفاده از مجلات الکترونیکی کاهش می‌یابد و بدین روی فرضیه اول تأیید می‌شود.

بیشترین میزان استفاده به تفکیک مرتبه‌ی علمی مربوط به اعضای دارای رتبه‌ی استادی بود. استادیاران و دانشیاران در رتبه‌های بعدی از لحاظ فراوانی استفاده قرار گرفتند، مریدان نیز کمتر از سایر گروه‌ها از مجلات الکترونیکی استفاده می‌کردند.

جدول ۱: همبستگی پیرسون بین میزان استفاده مجلات الکترونیکی و تعداد واحدهای اعضای هیأت علمی همبستگی

		پیرسون	
		واحد	میزان استفاده
واحد	همبستگی	۱	$0/2333^{**}$
	پیرسون		
میزان استفاده	معنی‌داری		$0/01$
	تعداد	۱۲۲	۱۲۳
میزان استفاده	همبستگی	$0/2333^{**}$	۱
	پیرسون		
	معنی‌داری	$0/01$	

گاهی، به ندرت و هرگز را برای هر کدام از پایگاه‌ها انتخاب کنند. برای اطلاع از مهمترین اهداف و همچنین محدودیت‌های اطلاع‌یابی اعضا نیز سؤالی پیش‌بینی شد که شامل اهداف و محدودیت‌های معمول و محتمل بود که اعضا می‌توانستند گزینه‌های مورد نظر را انتخاب کنند. پس از جمع‌آوری داده‌های لازم، تحلیل داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS انجام گرفت.

یافته‌ها

از کل نمونه‌ی ۱۲۳ نفری، ۸۸ نفر از افراد (۷۱/۵ درصد) را مردان و ۳۵ نفر (۲۸/۵ درصد) را زنان تشکیل می‌دادند، اعضای هیأت علمی با رتبه‌ی استادیاری بیش از نیمی از کل نمونه را به خود اختصاص داده بودند، دانشیاران با ۲۲/۷ درصد، مریدان با حدود ۱۹/۵ درصد و اعضای هیأت علمی با رتبه‌ی استادی با سهم ۶/۵ درصدی از حجم نمونه، در رتبه‌ی بعدی قرار داشتند، بیش از ۴۰ درصد از افراد نمونه بین ۴۰ تا ۴۹ سال سن داشتند و میانگین سن افراد نمونه نیز ۴۷/۱ بود. بیشترین سهم از حجم نمونه متعلق به دانشکده‌ی پزشکی بود که بیش از ۶۳ درصد نمونه را به خود اختصاص داده بود و ۳۷ درصد باقی‌مانده نیز به ترتیب مربوط به دانشکده‌های دندان‌پزشکی، داروسازی، بهداشت و تغذیه، پرستاری، توان‌بخشی و پیراپزشکی می‌شد.

بیشترین فراوانی مربوط به افراد دارای مدرک دکترای تخصصی (Ph.D) با ۴۹ درصد و کمترین فراوانی مربوط به افراد دارای مدارک فوق تخصص با ۵ درصد کل نمونه می‌شد.

نمودار ۱ ارتباط میان میزان استفاده اعضای هیأت علمی از مجلات الکترونیکی با تعداد واحدهای درسی اعضای هیأت علمی را به صورت خام نشان داده و بیانگر این است که اعضای که واحدهای کمتری برای تدریس داشتند، بیشتر از مجلات الکترونیکی استفاده می‌کردند (برای جلوگیری از پراکندگی داده‌ها، تعداد واحدهای درسی اعضا در پنج گروه

استفاده	معنا داری	۰/۵۳۹	
	تعداد	۱۲۳	۱۲۳

همان گونه که از ضریب همبستگی پیرسون به دست آمده (۰/۰۵۶) پیداست، رابطه‌ای بین سن و فراوانی استفاده‌ی اعضای هیأت علمی از مجلات الکترونیکی مشاهده نشده است و بدین روی این فرضیه تأیید نمی‌شود، یعنی سن تأثیری در فراوانی استفاده‌ی اعضای هیأت علمی از مجلات الکترونیکی ندارد.

بحث

نتایج نشان از رابطه‌ی معکوس معنی‌دار بین فراوانی استفاده و واحدهای درسی یا همان ساعات تدریس داشت، بدین معنی که هر چه ساعات تدریس اعضای هیأت علمی بیشتر می‌شد، استفاده از مجلات الکترونیکی کاهش می‌یافت.

به نظر می‌رسد هر چه تعداد واحدهای تدریس یک عضو هیأت علمی بیشتر می‌شود، انگیزه‌ی وی برای استفاده از اطلاعات جدید افزایش یابد، ولی از طرف دیگر وقت وی نیز برای کارهای جانبی و جستجو و استفاده از مجلات الکترونیکی کمتر می‌شود و نمی‌تواند زمان زیادی را صرف جستجو و یافتن اطلاعات مورد نیاز خود از این مجلات کند و احتمال دارد این عامل باعث شود تا اعضاء در زمانی که واحدهای کمتری برای تدریس و به نسبت وقت بیشتری برای اطلاع‌یابی دارند، بیشتر از مجلات الکترونیکی استفاده کنند. کمبود وقت در پژوهش‌های بیگدلی و همکار، یاری زنگنه و نیز خاصه و همکار به عنوان یکی از محدود کننده‌های استفاده بیشتر اعضای هیأت علمی از منابع اطلاعاتی به شمار آمده است، که این نتایج می‌تواند مؤید پژوهش حاضر باشد (۵،۶،۸).

یافته‌های این پژوهش حاکی از آن بود که تفاوتی در میزان استفاده‌ی اعضای هیأت علمی با رتبه‌های علمی گوناگون وجود ندارد، این در حالی است که در پژوهش خاصه و همکار نیز تفاوت معنی‌داری از لحاظ میزان استفاده در بین

تعداد	۱۲۲	۱۲۳
-------	-----	-----

برای آزمون این فرضیه که مرتبه علمی در میزان استفاده از مجلات الکترونیکی مؤثر است، از آزمون ANOVA استفاده شد. حاصل انجام این آزمون با نرم‌افزار SPSS در جدول ۲ مشاهده می‌شود. با توجه به مقدار معنی‌داری در جدول ۲ (۰/۱۴۱) که بزرگتر از ۰/۰۵ است و همچنین مقدار F (۱/۸۵) که کوچکتر از مقدار F جدول نقاط بحرانی در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ می‌باشد، نتیجه گرفته می‌شود که تفاوت معنی‌داری بین رتبه‌های مختلف هیأت علمی در استفاده از مجلات الکترونیکی در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ وجود ندارد و بدین ترتیب این فرضیه تأیید نمی‌شود.

جدول ۲: داده‌های به دست آمده از ANOVA در مورد آزمون تأثیر رتبه‌ی علمی بر میزان استفاده مجلات الکترونیکی

معناداری	F	مجدور		مجموع
		میانگین	درجه آزادی	
۰/۱۴۱	۱/۸۵	۴۴/۹	۳	۱۳۴/۷
		۲۴/۲	۱۱۹	۲۸۸۰
			۱۲۲	۳۰۱۴/۷

برای آزمون فرضیه‌ی رابطه‌ی سن با فراوانی استفاده اعضای هیأت علمی نیز از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد (جدول ۳).

جدول ۳: همبستگی پیرسون بین میزان استفاده از مجلات الکترونیکی و سن اعضای هیأت علمی

میزان استفاده	سن
۰/۰۵۶	۱
۰/۵۳۹	معنا داری
۱۲۳	تعداد
۱	۰/۰۵۶
	ضریب همبستگی پیرسون

میزان استفاده‌ی اعضای هیأت علمی از مجلات الکترونیکی افزایش پیدا می‌کند و بدین صورت احتمال دارد کیفیت اطلاعات اعضا و در همین راستا کیفیت تدریس آنها نیز افزایش یابد، پس پیشنهاد می‌شود برای افزایش میزان استفاده از اطلاعات مجلات الکترونیکی و افزایش کیفیت تدریس واحدهای اعضای هیأت علمی در حد معقول و متعادل باشد. از طرف دیگر به منظور ترویج بیشتر استفاده از این مجلات می‌توان با ترتیب دادن برنامه‌های آموزشی استفاده از پایگاه‌ها و محدودیت‌های استفاده از این مجلات را به حداقل رساند.

اعضای هیأت علمی با درجات علمی گوناگون مشاهده نشده است (۸) و با یافته‌های این تحقیق همخوان است، ولی در یافته‌های پژوهش‌های ستوده، به نقل از فرج پهلوی و همکار، Tomny و همکار، به نقل از جوکار و همکار و Geoffrey میزان استفاده در بین برخی گروه‌های هیأت علمی، متفاوت گزارش شده است (۸، ۱۰، ۱۱، ۱۳).

نتیجه‌گیری

در صورتی که تعداد واحدهایی که هر عضو هیأت علمی در طول ترمی که مسؤول تدریس آن می‌باشد، کم باشد،

منابع

۱. نوروزی علیرضا، علیمحمدی داریوش. بررسی مشارکت علمی کتابداران ایرانی در سطح بین‌المللی: با تأکید بر مقاله‌های مندرج در ۳ و ۴ (۱): ۱۸۲-۱۸۳. ۱۳۸۵. نمایه‌های استنادی. اطلاع‌شناسی
  2. Obst O. Patterns and Costs of Printed and Inline Journal Usage. Health Information & Libraries Journal 2003; 20(1):20-32. DOI: 10.1046/j.1471-1842.2003.00419.x
  3. Roger SA. Electronic Journal Usage at Ohio State University. College & Research Libraries 2001; 62(1):25-34.
  ۴. ترابی لاله. بررسی میزان استفاده از منابع پزشکی الکترونیکی در کتابخانه‌های مرکزی و دانشکده‌ای دانشگاه‌های پزشکی دولتی شهر تهران از دیدگاه کتابداران [پایان نامه]. تهران: دانشگاه علوم پزشکی ایران؛ ۱۳۸۰.
  ۵. بیگدلی زاهد، جمشیدپور الهام. بررسی میزان استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های شهید چمران و علوم پزشکی اهواز از مجلات خارجی رشته تخصصی آنان و از طرح تامین مدرک و بررسی میزان، علل و مشکلات استفاده آنان از مجلات خارجی رشته تخصصی در خارج از دانشگاه. مجله علوم تربیتی و روانشناسی ۱۳۸۱؛ ۳(۴): ۱۴۷-۱۷۲.
  ۶. یاری‌زنگنه مرضیه. بررسی نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه خلیج فارس. اطلاع‌شناسی ۱۳۸۲؛ ۹(۱): ۵۴-۵۸.
  ۷. اسدی مریم، شریفی شهرزاد. نیازسنجی پایگاه‌های اطلاعاتی و مجلات الکترونیکی موجود در کتابخانه دانشگاه صنعتی شریف. نما، مجله الکترونیکی پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران ۱۳۸۵؛ ۳(۶).
- available at : http://www.irandoc.ac.ir/Data/E_J/vol6/asadi_sharifi.htm
۸. خاصه علی اکبر، حاتمی علی. رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی علوم انسانی در پایگاه‌های الکترونیکی. ۱۳۸۴. available at: http://sociologyofiran.com/index.php?option=com_content&task=view&id=427&Itemid=65 (Accessed in May 2007).

۹. شهرزادی لیلا. بررسی هزینه سودمندی مجموعه نشریات الکترونیکی موجود در دانشگاه‌های دولتی شهر تهران در سال ۲۰۰۳. فصلنامه کتاب ۱۳۸۵؛ ۶۶(۲): ۱۳۰-۱۳۳.

10. Geoffrey M. The use of the internet among faculty at Utah state University: a demographic analysis. Unaited State: Utah State University;1999: 28.

۱۱. جوکار عبدالرسول، دهقانی لیلا. بررسی میزان استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده‌های علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه‌های فردوسی مشهد، شهید چمران اهواز، تهران، اصفهان و شیراز از مجلات الکترونیکی در مقایسه با مجلات چاپی. مطالعات تربیتی و روانشناسی ۱۳۸۵؛ ۱(۷): ۸۳-۱۰۴.

12. Rogers S. Electronic journal usage at Ohio State University. *College & Research Libraries* 2001; 10(1); 25-34.

۱۳. فرج پهلوی عبدالحسین، شهبازی مه‌ری. عوامل مؤثر در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی، بررسی نگرش‌ها و عملکرد دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی. فصلنامه کتاب ۱۳۸۱؛ ۳(۱۳): ۵۴-۷۱.

Usage of Subscribed Databases by Faculty Members of Tabriz University of Medical Sciences

*Ebrahim Salmaninodooshan¹, Davood Hoseininasab, PhD²,
Farhad Shokranehehnanekaran³*

Abstract

Introduction: This study investigates the effective factors and usage of subscribed databases by faculty members of Tabriz University of Medical Sciences in the academic year of 2006-7.

Methods: A sample of 129 faculty members was randomly selected. The size of sample was determined by Cochran's formula. Data were collected using a researcher-made questionnaire. The questionnaire validity was measured by testing on a small group of faculty members in pilot study and consulting some information technology specialists. The reliability of questionnaire was verified by Cronbach's α .

Results: Findings revealed that Science Direct had the highest rate of usage compared to other databases while Willey was used the least. The results also showed that the main reason for low rate of database usage was related to low quality of information provided by databases and second to that was the lack of useful databases.

Conclusion: It seems necessary to provide workshops and instruction materials for the faculty member to improve the usage of databases, or reconsider subscription for those databases with low rate of usage.

Keywords: Databases; Universities; Information Retrieval; Resource Sharing.

Type of article: Research

Received: 31 Dec, 2007

Accepted: 6 Sep, 2008

Citation: Salmaninodooshan E, Hoseininasab D, Shokranehehnanekaran F. Usage of Subscribed Databases by Faculty Members of Tabriz University of Medical Sciences. Health Information Management 2008; 5(1):

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

1. MSc, Library and Information Sciences, Yazd University of Medical Sciences, Yazd, Iran (Corresponding Author)

E-mail: e.salmani.n@gmail.com

2. Professor, Tabriz University, Tabriz, Iran.

3. MSc Student, Library and Information Sciences, Iran University, Tehran, Iran.